

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Levnet og Meeninger (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 106. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297290112.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Fra den første Tid af, hvori jeg kan erindre mig selv, og hvori jeg kjendte stærke og spiritueuse Drikke, har jeg altid været en determinert Elsker af dem - Det var maaskee kun at smigre mig selv, maaskee det og var at tale ugrundet; om jeg sagde, at mit choleriske Temperament, min tørre og heede Complexion havde nogen Skyld heri - Jeg vil før troe, at den første Kilder, som min Sjæl har følt, ved de nye, de besynderlige, de store og ædle Billeder, som udklækkede af Viinens Heede sværmede omkring den - at det første vellystfulde epanchement, den ulmende, varme, smeltende Udvidelse, som mit Hjerte fornåm ved den fremmede Ild; har forført mig til at anstille nye Forsøg - og at disse, da de lykkedes ligesaavel, efterhaanden har gjort mig det trygt, sædvanligt og nødvendigt at anstille fleer; uden at tilsidst enten Stregen, eller den RendeSteen, den AfGrund, som laae 107

bag ved Stregen kunde skrekke mig derfra - Hvad det første betrefter, saa er det vist, at min Sjæl altid har fundet en usigelig Fornøjelse, i det besynderlige, det usædvanlige og det store; i det, som Indbildnings-Kraften selv sjelden seer uden fremmed Lys, og det, som man følgelig langt sjeldnere seer virkelig - Denne Tilbøyelighed er gaaet saa vit hos mig, at det sædvanlige og daglige undertiden derover virkelig er blevet mig modbydeligt, og at jeg ikke sjelden har syntes mig en Borger af en anden Verden - Jeg har før talt noget om dette Hæng hos mig - Af denne Aarsag var det mig som et Barn, den største Vellyst at høre Eventyrer, da jeg blev en Dreng at læse Romaner, og da jeg blev ældre, at spille dem selv - Af denne Aarsag, synes mig virkelig endnu hver Nat, hver Søvn uheldig og spildt, hvori jeg ikke drømmer - Af denne Aarsag finder jeg i denne Time, en langt større Vellyst ved en halv Flaske Viin i min ensomme Grotte, end jeg skulde finde i det udsøgteste Selskab, af peene Nymphes, eller af tørre Philosophes - Hvad Hjertets Udvidelse betrefter, saa tvivler jeg paa, at nogen Dødelig besidder et følsommere, ømmere, og - hvad skal jeg kalde det? - kilderkjærere Hjerte, end jeg - Smertens Glæde selv, som nu næsten er den eneste, hvori det kan tage Deel; er det den saligste Vellyst - men enhver stoer Handling, som det føeler, er det en Straale af Himmelen; og i en Strøm af Livets Kilde forvandles enhver Taare, som den afnøder mit Øye - Af denne Aarsag har jeg altid med en unævnelig Vellyst læst og hørt velskrevne Tragøedier; og da jeg blev ældre forsøgt at skrive dem selv - Af denne Aarsag troer jeg endnu, at jeg i det mindste har vant mig til at elske Viinen; fordi den i Mangel af store og rørende Handlinger, skaber dem for mit Hjerte; og hvor de virkelig har Sted, udvider det til at kunde nyde dem fuldkommen - Den synes mig - at forstaae her, som i alt det ovenanførte, naar det ikke gaaer over Stregen - at gjøre mig meer Opfindelsesfuld, meer skaberisk, dristigere, ædelmodigere, større og bedre, end jeg ellers skulde være - Thi man maae mærke, at Viinen vist aldrig har været nødvendig enten til at gjøre mit Hjerte følsomt, eller til at hjælpe min Indbildnings-Kraft i at udfinde nye Billeder - Men jeg taler her allene deels om en større Grad af Følsomhed, en større Grad af OpfindelsesKraft; deels om visse uundgaaelige dorske Øyeblik, hvori Hjertet er koldt og Forstanden slumrer - Om jeg - som det kan være mueligt - endnu smigrer mig for meget, ved at holde disse Egenskaber for de første Kilder til den Svaghed, hvorom jeg taler - 108 saa beder jeg af Hjertet om Forladelse derfor; og jeg lover helligt, at naar jeg ved en nøyere Prøvelse af mig selv opdager andre, jeg da uden mindste Forbehold skal aabenbare dem for mine Læsere, saa heslige, som de og maatte forekomme mig selv - For nærværende Tid troer jeg, at de selvsamme Hoved-Træk i min Sjæl fra Begyndelsen af ere Skyld i, at jeg er blevet en Roman-Ridder, en Poet og en Elsker af Viinen -